

SOCIETAT GIRONA - 10 agost 2017 2.00 h

DOMÈNEC FITA I MOLAT ARTISTA

“Per crear has de ser lliure”

- “És una gran satisfacció per mi veure que hi ha una fundació que funciona. És fantàstic. Ja us he dit que soc molt afortunat”
- “El meu ‘leitmotiv’ de viure és ser útil i servir. Però s’hi afegeix la llibertat i la creativitat. La llibertat costa molt d’adquirir, és un valor que has d’entendre molt bé”

Fita davant del cartell d’una de les seves exposicions. N’ha fet més de cent d’individuals i més de quatre-centes de col·lectives Foto: LLUÍS SERRAT.

Domènec Fita mostra la marededeu que havia fet fa anys i que li ha fet arribar Kim Bover Foto: LLUÍS SERRAT.

Domènec Fita al jardí de casa seva, al barri de Montjuïc de Girona, on viu i treballa des del 1969 Foto: LLUÍS SERRAT.

PAU LANAO / JOAN VENTURA - GIRONA

A

punt de fer 90 anys, Domènec Fita (Girona, 10-8-1927) manté un entusiasme i una vitalitat creativa extraordinaris. Conversem durant dues hores acompanyats de Kim Bover, el comissari de l'Any Fita, que li ha portat una verge de terra cuita

No em crec que faci 90 anys! I arribar al 2000 mai m'ho havia pensat, i ara espero la independència! Els de la Sagrada Família volien fer

que durant cinquanta anys ha tingut a casa dels seus pares. Fita s'emociona recordant la peça, una dels milers que ha creat. Com se sent?

D'entrada no em crec que faci 90 anys! Arribar al 2000 ja mai m'ho havia pensat, i ara espero la independència. Amb tota la gent que ha passat davant nostre, pel que han fet per Catalunya i per l'estima que hi han posat, per això solament ja s'ho mereixen.

Vostè que ha defensat un concepte transcendent de la vida, més d'un cop ha parlat de Kierkegaard i la dicotomia entre existir i conèixer, però també de la fe en el creador. A hores d'ara, manté la fe en l'home, en el creador, en l'art?

La fe a mi m'ha marcat mort. Naturalment l'Hospici era el lloc adient perquè fos creient. Però allà vaig ser totalment indiferent. Ens interessava més la colla que no les idees grosses. Havent viscut la República, el nou règim va ser un xoc molt gros, perquè vam notar com si la gent que arribava vingués a posar disciplina perquè nosaltres no érem com ells, i després la repressió... Quan per un altre costat sempre he sigut un mimat de la vida, pel fet de dibuixar, m'han utilitzat en el bon sentit. Amb un altre amic, en Baltà, sempre anàvem junts. Fèiem moltes entremaliadures. Nosaltres érem molt lliures, érem uns peces que desencaixàvem la disciplina. El mestre Sr. Minstral ja ens tenia sempre a l'ull de mira. Les històries que teníem eren de patilla..., el company era d'un cor extraordinari. La religió es xifrava més amb la companyonia que no amb el fet d'anar a missa.

Doncs en quin moment va fer el pas cap a la religió?

servir les meves mans però amb el seu cap, i vaig dir que no

A Flamma venia, com un company més, mossèn Francesc Camprubí, germà d'en Joan Capri Rebre de la Santa Seu el guardó Pro Ecclesia et Pontifice és un gran honor i em fa feliç

Jo no tinc estil, perquè l'estil és una forma que lliga, obliga i redueix A mi la cosa religiosa em va fer entendre moltes coses artísticament

Vaig començar a sentir la cosa religiosa quan vaig anar a Barcelona. El franquisme va portar molta tristesa i a Barcelona es notava més. Jo vivia a Sant Honorat, aleshores al costat de la Diputació, i això em permetia entrar a la Diputació i l'ajuntament com si fos casa meva. Al costat hi havia Sant Felip Neri, Sants Just i Pastor, l'entorn de la plaça Sant Jaume, i tot aquest món em va fer entrar ganes de preocupar-me per la cosa religiosa. Vaig començar a llegir l'Aranguren, que m'agradava molt, l'Unamuno...

Aquestes lectures l'ajudaven a omplir el buit que sentia?

No, era la tristesa. Allà on em vaig enyorar de veritat va ser a Olot. Les nits les passava molt malament, perquè em trobava molt sol. A l'Hospici sempre hi havia la guerra de coixins, les galenes... A la Garrotxa em guiava molt el sentiment de la comarca, tan bucòlica; és un món, com si la natura fos el déu, un panteisme en el conjunt. Els diumenges sortíem a pintar i anava coneixent els entorns. D'altra banda, l'ambient era molt maco, amb aquest contacte amb el paisatge i la natura.

Són molt interessants els dibuixos que va fer a Olot, sobretot els dels nens de l'hospici i dels pagesos, intentant copsar la figura humana com una realitat canviant que posteriorment el portarà a l'abstracció.

No ben bé. Va començar quan vaig anar a l'Escola Superior de Belles Arts de Barcelona, que vam muntar el grup Flamma. Amb ells anàvem al Museu d'Art Modern i a la biblioteca, perquè ens donaven molta facilitat per mirar tot el que arribava de nou. Hi havia una bibliotecària que festejava amb un company i teníem les portes obertes per veure llibres i tafanejar.

Com va sorgir el nom de Flamma?

Pel que fa a la cosa religiosa, en el grup cadascú tenia les seves idees. Romà Vallès, un gran amic, anava per lliure. A Flamma venia, com un company més, mossèn Francesc Camprubí, que era germà d'en Joan Capri. Portava sotana i li tiràvem boletes, però ens vam fer molt amics. Fèiem excursions i ens ensenyava coses, però no podia entendre res de Picasso. El molestava. El van nomenar capellà d'unes cases barates a Horta i allà hi vam anar a pintar. El nom de Flamma el va dir en Vallès i va néixer en una casa seva a

Valldoreix i després ens vam reunir al museu. Érem Romà Vallès, Joan Lleó, Francesc Carulla, Albert Garcia i jo. Encara en quedem tres.

Per tant, les portes de l'art se li van obrir a Barcelona?

A Barcelona la cosa artística canvia radicalment. Allà hi havia tot el més avançat i estaves més a prop de l'obra que hi havia al museu al Parc de la Ciutadella del que t'estaven ensenyant. Naturalment, també em van influir el Museu de Girona de Sant Pere de Galligants, i a Olot hi havia un museu al Parc Nou, i els coneixia molt bé.

Fem un salt enrere. Vostè sempre ha dit que el mestre Carrera li va ensenyar a convertir l'interès per l'art en estimació per l'art, i també el fet que en Carrera fos escultor li va despertar el gust per l'escultura per sobre de les altres disciplines artístiques. Potser per això es va decantar més per l'escultura?

Sempre he trobat gent que m'ha estimat. El mestre Joan Carrera tenia dotze fills, però a mi m'estimava com un fill més. Potser sí. Quan estava fent els relleus del pont de l'Aigua del Pont Major vaig seguir tot el procés. Com que a casa seva tenia una escala molt estreta, va demanar un espai a l'Hospici i jo hi anava i feia el seguiment. Veure l'evolució de tota una obra m'apassionava i em va servir d'experiència. Diria que vaig ser el seu fill predilecte.

Parlem d'art religiós? Hi ha moltes persones que creuen que aquest és l'únic estil que vostè ha treballat, però fins i tot en aquest aspecte la seva és una obra que intenta trencar els convencionalismes.

Quan vam fer el grup Flamma, la idea no era fer art sacre, sinó dedicar-nos a servir la indústria, el comerç... En una nota vaig escriure: "Estaria feliç que un dia m'encarreguessin el número 13." I resulta que un dels patrons de la fundació té el número 13, i em va dir: "Ja l'estàs fent, perquè no el tinc", i no va acabar aquí, ja que després va voler unes tanques i una bústia. La idea meva és aquesta: servir i ser útil. Artísticament és el que m'interessava.

Tornem a l'art sacre. Amb Flamma volíeu fer un grup útil.

El mossèn m'encarrega fer la capella, i llavors el nomenen vicari de l'església de Betlem i pintant el baptisteri és quan

vaig caure. [Era el 1953 i es va haver d'estar a la clínica fins al 1956.]

Si repassem el seu autoretrat del 1952 i el del 1955, es veu que li ha canviat l'expressió de la cara, i sobretot dels ulls; l'accident va canviar la seva realitat vital i creativa.

Vaig perdre la consciència i no sé com va passar. Vaig estar dotze dies en coma. Vaig caure el 13 de desembre i em vaig despertar el dia de Nadal. Estava al Clínic i allà posaven música de bon matí, i vaig sentir una melodia que jo escoltava a casa de l'arquitecte Masramon i em va recordar casa seva, però no sabia què m'havia passat i estava al llit amb cordes i punyetes. Em pensava que havia tingut un accident de cotxe.

A l'hora de pintar el baptisteri de l'església de Betlem busca una inspiració preraphaelita, en canvi quan esculpeix el Crist ho fa des de l'estricta naturalisme.

No. L'església era barroca i sempre he tingut la idea d'anar més endavant. El capellà no entenia l'art contemporani... Moltes vegades he pensat que no fos un disgust que vaig tenir, perquè el capellà estava un xic mosca amb mi perquè jo volia fer un pare etern una mica abstracte i el mossèn no ho volia. I ell el que feia era demanar a professors perquè influïssin, i a mi tot això em disgustava, perquè érem amics i no m'agradava que em volgués dominar. Recordo petites coses d'abans, però no sé què em va passar exactament.

Tot i l'accident va mostrar molta potència vital, perquè es veu en les seves obres.

Naturalment, et deixa molt fotut trobar que no podràs caminar més, tot just tenia 26 anys.

Parlem de la seva entrada a l'Opus. Vostè es va mostrar com un entusiasta de l'Obra, però es va anar desenganyant i més que per una crisi de fe, per la constatació que havia arribat a un punt que no podia avançar, ni artísticament ni intel·lectualment. Ja ho va explicar a Presència, però aquelles declaracions queden molt lluny...

Jo era molt amic d'en Masramon, que em fa influir perquè entrés a l'Opus, però quan hi vaig ser vaig descobrir com era l'organització per dins. Em pensava que era una organització moderna, avançada, i era el més carca que us

pugueu imaginar. Malgrat tot creia que havia d'obeir, escoltar i aprendre. Però et vas trobant coses carques, falsedat i mentida, i l'art estava molt lluny d'això. Es movien molts diners i veia que l'única cosa de veritat que hi havia eren els vàters de can Roca. Vaig decidir plegar; abans mirava de dir-los el que em semblava que anava malament, però no m'escoltaven. I vaig fer-ho públic, perquè com a artista em regirava les tripes. Després ho van aprofitar els altres per fer al revés del que volia. Jo pretenia fer entendre que la religió era una cosa i que allò no ho era. Les persones són bones, però la direcció no. Li vaig dir a l'Aragó: "Vull deixar l'Opus i m'agradaria que es publicqués", i es va convertir en una portada de Presència i va portar un gran enrenou. No era el meu propòsit.

Com s'ho van agafar, com una traïció? Va afectar la feina?

De tant en tant, algú em telefonava i em fotia crits. Per la feina no he patit mai, qualsevol persona que em demani una cosa la faig, el que sigui. Tant li fa que sigui religiós com una obra en una quadra de bous. El meu *leitmotiv* de viure és ser útil i servir. Però s'hi afegeix la llibertat i la creativitat. Per crear has de ser lliure. La llibertat costa molt d'adquirir, és un valor que has d'entendre molt bé. La llibertat primer de tot és que pots fer el que vulguis, llavors ja venen els límits. La idea és servir, donar, ser generós. Quan faig un pressupost, dic: "Jo vull cobrar com un paleta, no més." I encara no he cobrat mai com un paleta, perquè les hores que hi gastes són moltes més.

Ha hagut de dir que no?

Molt poques vegades. Ha de ser molt tossut el client. Això ho vaig fer amb els de la Sagrada Família. Van venir els deixebles de Gaudí a veure'm i volien que jo continués l'obra i vam estar tres anys parlant-ne, però els vaig fer una carta dient-los que no em veia capaç perquè ells volien fer servir les meves mans però amb el seu cap.

L'Isidre Vicens ens va explicar que, tot i que ell era un empestat per a certes famílies de Girona, vostè el va ajudar a entrar a fer classes a Bell-lloc del Pla i va ajudar altres artistes que ho passaven malament. Aquesta potser és una de les seves facetes més desconegudes?

Jo era amic seu. Els artistes a Girona fèiem un grup que ens trobàvem al Savoy, però en aquell moment era molt difícil que els artistes poguéssim fer coses. Naturalment, nosaltres érem els que trencàvem les coses. Per exemple, vam posar un rètol en català a la Rambla.

Una pregunta més íntima: en què es va inspirar per pintar obres com 'Cadaqués somni' o la sèrie sobre el 'rock and roll', de clara influència lisèrgica?

En aquell temps hi havia unes projeccions sobre el rock molt boniques, i allò em va captivar, i va ser quan vaig pensar que volia fer-ne una sèrie. Jo feia dibuixos i escoltava música rock. Vaig veure que la música moderna era molt creativa, molt més avançada. Fixeu-vos que en la història de Catalunya quan hi ha hagut un canvi important, aquest ha començat amb la música, com els Cors de Clavé.

Parlem de política. Segur que el petó d'en Macià li va arribar a l'ànima i sempre ha sentit Catalunya com la seva pàtria i s'ha mostrat com un ferm defensor de la democràcia i les llibertats.

Sempre he treballat a favor de la democràcia, però mai m'he embolicat amb cap partit. Quan vaig trencar amb l'Opus Dei vaig dir que mai més em posaria en una organització que només et deixa veure les coses parcialment. A casa hem tingut en Pujol, en Roca, en Pallach, mossèn Dalmau... A la meua dona, l'Àngela, li agradava en Josep Pallach, i hi va col·laborar.

L'any 1979 va pintar el famós quadre 'En aquest cel'; el 1980, 'Sant Daniel trencat'; el 1981, el 'Se siente coño', contra el cop de Tejero, que mostren una clara voluntat intervencionista.

Jo soc més fill d'en Macià, perquè de petit li vaig fer uns ninots i per això vaig rebre el petó. Quan va acabar la guerra vam sentir ben bé la repressió del franquisme. Un canvi tan brusca, tan dur; no hi havia comparació.

Creu que l'artista ha de tenir un paper destacat en el debat social?

Visca la llibertat! Els camps del món de l'art són infinits. Donar testimoni del que penses és positiu.

A Girona va haver-hi la història de l'Assemblea d'Artistes.

Jo ho era, de l'Assemblea... Hi anava, però no els convenia. L'Enric Marquès estava molt contra mi. Jo era de missa, ell no. El que passava és que tots eren comunistes i jo els sobrava.

Al final us vau entendre amb l'Enric...

Sí, érem amics, però era molt visceral. Una vegada em va muntar un escàndol per telèfon! Des de l'Assemblea em feien la vida impossible perquè no pogués anar a les reunions, i va arribar un punt que vaig dir "Plego". Els feia nosa sempre. Una vegada parlaven d'un estatut per als artistes i el primer que van fer va ser llegir un text en castellà, i jo els vaig dir: "Coi, no es pot fer en català?"... Eren coses que xocaven.

Com a artista ha tractat la ceràmica, el vitrall, el ferro, l'escultura, el gravat... A què és deguda aquesta pulsio de tocar tots els gèneres?

És que l'obra requereix que no saps amb quin material fer-ho... Un material pot ser més car o més barat. Si agafes els tradicionals et quedes amb això. Si n'agafes de nous poden ser més barats. En escultura hi ha una frase que diu "La matèria obliga"... La matèria de pòrfir es molt dura, si vols fer una forma, calça't; en canvi, amb el marbre pots modelar moltes coses. Una pedra arenosa és més fluixa que una de granit. Tots aquests coneixements són bons de tenir i adquirir-los. El que és normal és que ho faci un d'ofici que en sap més que tu. Però jo veig coses que ells no veuen. A la foneria trobava peces que ja estaven fetes, veia una cadena a terra i era meravellós. Sempre he jugat amb l'atzar, és un altre afegit que no domino però que admiro.

Com es pot resumir la seva idea sobre l'art?

El que convé és la llibertat. En el llibre del 2001 que es parla de l'ordenació de la meua obra en setze apartats, n'hi hem d'afegir un que és el més important, que és l'art abstracte. És un llibre pendent i convindria molt fer-lo. En aquest llibre es veu el que vaig fer artísticament durant el 2000, hi ha les varietats al llarg d'un any. Jo no tinc estil, perquè l'estil és una forma que lliga, obliga i redueix. Si hi ha una cosa que redueixi, a fer punyetes. A mi la cosa religiosa em va fer entendre moltes coses artísticament. Si mires Jesús, és un revolucionari impressionant. Les benaurances són un

resum de la seva doctrina, i triomfa perquè va a favor dels més desvalguts.

El problema és l'aplicació que se'n fa...

Jesús mai obliga. Sempre et posa paràboles: "I tu què faries?" La cosa religiosa m'ha potenciat la cosa artística, i al revés. He vist, però, que el que hi ha de religiositat és oposat al que predicava Jesús. En la cosa religiosa el poder ha estat més important que no pas trobar la veritat.

Aquesta tardor rebrà un guardó de l'Església.

Sí, estic molt content. Rebre de la Santa Seu el guardó Pro Ecclesia et Pontifice és un gran honor i em fa feliç.

Dels actes que s'han programat pels seus 90 anys què n'opina?

Això no ho he organitzat pas jo! Hi ha gent de la fundació que són molt trempats i això vol dir que jo ja puc morir-me que ells ja saben com ho han de fer. És una gran satisfacció per mi veure que hi ha una fundació que funciona. És fantàstic. Ja us he dit que soc molt afortunat.

NOTÍCIES RELACIONADES

 El meu Fita

 **Cinc
exposicions i
un llibre
faran balanç
dels primers
90 anys de
l'obra de Fita**

NOTÍCIES DE ...

 Barcelona

 Girona

 Olot

PUBLICAT A

**El Punt Avui.
Comarques**

Gironines

10-08-2017,
Pàgina 8

